

ACTIVITAT: ANÀLISI D'UN CAS CLÍNIC

ASSIGNATURA: PSICOPATOLOGIA APLICADA A LA LOGOPÈDIA

CURS 2020/2021. 2n QUADRIMESTRE

PROF. MARIA RONCERO SANCHIS

A continuació es presenten una sèrie de casos clínics en què el o la pacient pateix alguna alteració de la veu o del llenguatge a més de problemes psicològics. L'activitat que cal realitzar consisteix a analitzar el cas que se us haja assignat i contestar, per grups de treball, les preguntes següents:

1.- Quin és el diagnòstic del pacient?

Inventeu possibles proves, resultats i el diagnòstic logopèdic per al pacient. Podeu afegir informació inventada si és necessari.

2.- Quins símptomes psicològics presenta el/la pacient?

Descriviu els símptomes psicològics detectats en el cas. Podeu inventar nous símptomes.

3.- Existeix sospita que patisca algun trastorn psicològic? Justifiqueu la resposta.

Per exemple: Per la presentació dels símptomes que s'han enumerat anteriorment, podem sospitar que el pacient podria patir ..., que haurà de valorar un psicòleg clínic. Per les dades de què disposem sembla que presenta els criteris ... del trastorn de depressió major, perquè com hem vist a classe... No obstant això, caldrà que un psicòleg clínic valore el pacient...

4.- Quina relació sembla existir entre els símptomes del trastorn psicològic i el trastorn del llenguatge? Com l'està afectant?

Assenyaleu de quina manera el trastorn psicològic pot estar afectant el pacient. Podeu inventar part de la resposta si el cas no aporta dades suficients.

5.-Quin tipus d'actituds o habilitats terapèutiques creus que seran útils a l'hora de treballar amb aquest pacient?

Reviseu l'article de *Fernández-Zúñiga, A. i León, M. (2008)*. «Habilidades terapéuticas en terapia de lenguaje. Relación terapeuta-paciente». *Revista de Logopedia, Foniatría i Audiología*, núm. 28, p. 34-45.

Per exemple: *En aquest cas serà especialment important mostrar empatia amb el pacient, tractar d'arribar a entendre com se sent, quines dificultats té en el seu dia a dia ... Serà important mostrar-li que l'escoltem i l'entendem, amb actitud de respecte ... a més, tot i que sempre és important reforçar els èxits, en aquest cas serà crucial per augmentar la motivació del pacient...*

Es presentarà per grups de treball l'últim dia de classe.

- Temps entre 7 i 10 minuts.
- Màxim 10 diapositives: entre 1 i 2 diapositives per pregunta.
- No es presentarà informe. Només es pujarà el *Power Point*/PDF de la presentació a l'Aula Virtual.

CASOS CLÍNIC

ASSIGNATURA: PSICOPATOLOGIA APLICADA A LA LOGOPÈDIA
CURS 2020/2021. 2n QUADRIMESTRE
PROF. MARIA RONCERO SANCHIS

CAS 1. ANDREA

Andrea, dona de 79 anys, directora de banca jubilada. Vídua amb dos fills. Viu amb el seu fill i la parella d'aquest. Acudeix a consulta per una afàsia que presenta a conseqüència d'un accident cerebrovascular isquèmic a la zona temporal posterior de l'artèria cerebral mitjana esquerra, patit fa 3 mesos. Sense al·lèrgies ni patologies prèvies.

A més dels problemes del llenguatge, la pacient presenta parestèsia en el costat dret de tot el cos, amb problemes de mobilitat que l'obliguen a desplaçar-se en cadira de rodes. Després de l'avaluació logopèdica realitzada a l'hospital se li va diagnosticar una afàsia anòmica. La comprensió i repetició es conserven, així com la comprensió lectora i l'escriptura (és esquerrana). No obstant això, presenta problemes d'accés al lèxic i agramatisme. A més, presenta disfàgia orofaríngea a nivell de la fase faríngea.

En la primera sessió d'avaluació la pacient es mostra molt decaiguda i sense forces per a res. Des de l'ictus, i a causa dels problemes de mobilitat que presenta, se sent una càrrega per al seu fill i la seua parella; tanmateix, tampoc té ganes de lluitar per a millorar i preferiria entrar en una residència de la tercera edat per a no continuar molestant. El to de veu és molt baix, encara que es mostra amable amb el personal de la clínica. Encara que està acudint a sessions de fisioteràpia des de l'ictus, i la seua mobilitat ha millorat, fins ara no havia rebut atenció logopèdica, per falta d'ànim. A més, cada vegada li costa més assistir a les sessions de fisioteràpia, creu que no val la pena perquè ja no avança a penes. Andrea ens conta que no ix de casa, excepte quan el seu fill li fa un volt pel barri en cadira de rodes. Abans era una dona molt activa. Solia quedar amb amigues totes les vesprades per a prendre cafè, excepte una o dues vesprades a la setmana que anava a cuidar als seus dos nets a casa de l'altre fill. Ara sent que no serveix per a res, i es mostra desesperançada amb el seu futur. Un parell de vegades ha quedat amb les amigues, però no té ànim i se sent malament pels esforços que fan les amigues per fer-la sentir millor. Acudeix a sessió de logopèdia per recomanació del fisioterapeuta, però no sap si això servirà.

CAS 2. BELÉN

Belén, 30 anys, orientadora laboral i actualment de baixa mèdica. Viu amb la seua parella. La pacient ha estat remesa per la seua psicòloga per alteracions en la veu. Fa 9 mesos que Belén rep teràpia psicològica per un trastorn de depressió major que pateix des de fa un any aproximadament.

Belén arriba a la sessió acompanyada per la seua parella. La pacient sembla molesta per haver acudit a consulta, diu que els problemes de veu ja no la molesten i que està perdent un temps molt valuós per als seus negocis. Sembla nerviosa, no roman asseguda, sinó que camina de costat a costat de la consulta mirant tot el temps el mòbil i fent trucades telefòniques. La parella ens conta que, des de fa dos mesos aproximadament, presenta unes alteracions en la veu cada vegada més greus. Aquest problema sembla ser provocat per contraccions musculars que a vegades arriben a ser doloroses per a la pacient. L'otorrinolaringòleg ha confirmat que no existeix cap alteració anatòmica que explique les contraccions.

Belén estava superant la depressió que pateix, i actualment les sessions amb la psicòloga són mensuals. No obstant això, des de fa una setmana Belén està molt activa i contenta, com «eufòrica». Segons ens transmet la seua parella, Belén diu que ha descobert un negoci que els farà rics. Des de fa dies Belén està comprant CD i cintes antigues de VHS per a construir mobles i vendre'ls per Internet (la parella pensa que ha gastat més de 3.000 euros, quasi tots els seus estalvis). Està també buscant en immobiliàries per a comprar magatzems i locals comercials on guardar la mercaderia i posar una botiga. La pacient està convençuda que els seus mobles es posaran de moda, i molt prompte rebrà encàrrecs de fora d'Espanya i els exportarà a altres països. La parella de Belén està començant a espantar-se perquè creu que aquesta idea no té cap sentit, però quan li comenta els seus dubtes a Belén, aquesta es posa furiosa i se'n va de casa durant hores, de manera que ha optat per no dir-li res que pugui molestar-la. A les nits la pacient no dorm, diu que no ho necessita, i que ha d'estar alerta per si algú li roba la idea. Va faltar a la seua última cita amb la psicòloga, i diu que no té cap intenció de tornar-hi, perquè segons ella mateixa comenta «està millor que mai». Resulta impossible realitzar una avaluació a la pacient, malgrat la insistència i desesperació de la parella.

CAS 3. CARLA

Dona, 48 anys, mestra d'infantil. Té dos fills de 12 i 14 anys. Acudeix a la consulta per una disfonia que presenta des de fa 10 mesos.

Carla conta que el curs passat, coincidint amb una època de problemes personals, va començar a tindre problemes en la veu que li dificulta fer classe. Com que és mestra d'infantil ha de forçar la veu, però últimament li resulta molt complicat. Els seus problemes de laringe han sigut intermitents «des de sempre», però mai havien arribat fins a la gravetat actual. Aquesta vegada s'ha quedat pràcticament sense veu i no millora amb cap remei que habitualment li funciona, com les gàrgares de bicarbonat i llima o els bafs.

La pacient pregunta amb molta angoixa si el seu problema tindrà solució. Està molt preocupada per si ha de deixar de fer classe. Segons diu, el col·legi és una part molt important de la seua vida, està molt involucrada en la coordinació del centre, i tem haver de deixar-ho tot i quedar-se a casa. Comenta que en els últims mesos està molt nerviosa, no pot dormir bé a les nits, i a més a més està molt irritable. Té moltes dificultats per a relaxar-se i es nota molt tibant, fins al punt d'haver patit una contractura a l'esquena que l'ha obligada a anar al fisioterapeuta. Ara es troba millor de l'esquena, però ha de fer exercicis d'estiraments cada dia i s'ha apuntat a classes de loga per a veure si li va bé per a eliminar la tensió acumulada. Belén conta que no li resulta gens fàcil relaxar-se perquè està contínuament preocupada per alguna cosa. No pot controlar-ho. Les seues preocupacions estan relacionades sobretot amb els seus fills i amb el seu marit. Són preocupacions «absurdes» segons ella mateixa relata. Per exemple, diu que té por al fet que els seus fills patisquen un accident quan van al col·legi sols, o el seu marit quan va a treballar amb la moto. També es preocupa per si el seu marit perdrà el treball i es quedaran sense diners suficients per a afrontar les dues hipoteques que tenen. També li preocupa que els seus pares es posen malalts, encara que ara gaudeixen de bona salut, i algú haja de fer-se'n càrrec. Són coses sense importància, però que no la deixen viure «en pau». El seu cap està contínuament pegant-li voltes a possibles desgràcies.

Carla insisteix que està disposada a fer els exercicis que siguen, o prendre el que faça falta, per a millorar la seua veu. Necessita recuperar-se com al més aviat possible per a poder sentir-se millor i tornar a sentir que pot afrontar el dia a dia en classe amb la il·lusió que ha tingut sempre.

CAS 4. DANIEL

Daniel té 9 anys i estudia 4t de primària en un col·legi concertat d'Alacant. És el xicotet de tres germans. Acudeix a consulta derivat per la psicòloga escolar per dificultats de fluïdesa.

El pacient presenta des de fa 5 anys interrupcions i bloquejos en la parla espontània, que han augmentat en l'últim any i mig. Mostra alteracions en l'àmbit fonorespiratori i tensió permanent en la musculatura orofacial. A més, s'hi observa excessiva força i tensió per a emetre un enunciat, per això significativament la primera síl·laba. Així mateix, s'observen moviments involuntaris en la musculatura facial.

El desenvolupament de Daniel ha sigut normal. Els seus pares ho defineixen com un xiquet tímid i vergonyós, encara que a nivell social no havia presentat dificultats significatives fins ara. A nivell de llenguatge, Daniel ha mostrat algunes dificultats amb la fluïdesa però solament en situacions molt concretes en les quals sentia molta vergonya amb desconeguts. Però aquesta dificultat va empitjorar el curs passat (3r de primària), quan va canviar de companys de classe. Durant una exposició davant dels seus companys, Daniel va tindre algun bloqueig i un parell de xiquets van començar a fer burles. El xiquet es va sentir tremendament avergonyit, va començar a plorar i va haver d'eixir de classe amb la professora per a calmar-se. Des d'aquest moment, els seus problemes de fluïdesa s'han agreujat significativament. Daniel no intervé mai en veu alta a classe si no és amb l'ajuda dels seus professors, que tracten d'elaborar preguntes a les quals no tinga necessitat de respondre amb frases. A més, quan sap que ha de realitzar alguna exposició davant dels seus companys, el dia d'abans comença a sentir nàusees i vòmits, i fins i tot marejos que li impedeixen assistir al col·legi. Va confessar a la seua mare que tenia por de parlar en classe perquè sabia que alguns xiquets es riurien d'ell. Els seus resultats a l'escola sempre han sigut molt alts i els seus tutors d'anys anteriors han destacat sempre la seua actitud positiva, interès i esforç. No obstant això, des del curs passat el seu comportament ha anat empitjorant, i es mostra clarament desmotivats a classe, «com si res li importara». En el pati sol jugar amb un company, i quan aquest falta, es queda sol al pati. Els pares també assenyalen que Daniel ha canviat la seua actitud a casa. Abans era un xiquet alegre i afectuós, i des de fa mesos se'l veu més trist i decaigut. Ja no gaudeix d'activitats que abans l'entusiasmaven, com jugar a futbol amb els seus germans.

CAS 5. ELENA

Elena té 12 anys. Cursa 1r d'ESO en un col·legi públic de Picassent. Acudeix a la logopeda remesa per la psicòloga escolar a causa d'una disfonia aguda que presenta des de fa dues setmanes.

La mare d'Elena ens conta que la seua filla pateix problemes a la gola de manera recurrent, sobretot en els mesos d'hivern, però també la resta de l'any. Sol tindre molts mals de gola, que solen remetre amb unes dosis d'ibuprofè que li administra la mare, i tapant-se molt el coll, fins i tot a l'estiu, per a evitar agafar fred. No obstant això, aquesta vegada ha sigut més greu, i no pot a penes parlar.

Elena ha tingut un desenvolupament normal, sense dades destacables, ni malalties de gravetat. La mare la descriu com una xiqueta molt sociable i activa. Pel que fa a la salut, la descriu com una xiqueta «molt delicada». Des de xicoteta ha sigut una xiqueta que ha encadenat una malaltia després d'una altra, i les seues visites a la pediatra són recurrents, «gràcies a Déu, per res greu» segons diu la mare. Les visites a la pediatra solen ser per problemes gastrointestinals, freqüent malestar d'estómac amb vòmits i diarrea. Fa dos mesos va ser sotmesa a un ampli examen mèdic, que incloïa una endoscòpia, per a esbrinar la causa dels seus problemes freqüents. No obstant això, les proves mèdiques no van mostrar cap indicatiu d'alteració física que explicara la seua patologia. Se li va receptar esomeprazol dues vegades al dia durant huit setmanes. A més a més, Elena també pateix algunes èpoques de migranyes que li impedeixen portar una vida normal, ja que en eixos moments no pot assistir al col·legi, ni tampoc eixir amb les amigues. Una altra font de malestar que a vegades és incapacitant és el període. Alguns mesos es veu obligada a romandre al llit durant els dos primers dies del cicle menstrual pel dolor. En una ocasió, mentre estava amb les seues amigues en un centre comercial, va patir un desmai que ella atribueix al dolor menstrual, per la qual cosa després d'aquest incident té por que li torne a ocórrer i prefereix no eixir de casa mentre té el període.

Elena es comunica amb la logopeda per escrit, i pregunta amb angoixa si el que li ocorre és greu, i si té cura. Porta un mocador enrotllat al coll -malgrat la calor que fa- i s'agafa la gola amb la mà mantenint durant tot el temps de la sessió un gest de dolor. La mare comenta que és una llàstima que aquesta malaltia haja ocorregut precisament ara, quan anava a participar en un recital de poesia que hi haurà al col·legi la setmana pròxima i que la xiqueta porta preparant des de principi de curs amb molta il·lusió.

CAS 6. FRANCESC

Francesc té 7 anys. Cursa 1r de primària en un col·legi públic de Godella. Té un germà xicotet (3) i una germana major (9). Viu amb els seus pares i els seus germans. Francesc acudeix amb la seua mare a la sessió. La mare ens conta que des de fa dos anys el xiquet parla molt ràpid. Això ha anat empitjorant i a vegades és difícil entendre'l perquè no arriba a acabar totes les frases, i sembla que li costa compassar les paraules amb la respiració, per la qual cosa li falta l'aire. En paraules de la mare «és com si el cap li anara a mil per hora i no fora capaç d'expressar-se a la mateixa velocitat». Abans no havia presentat aquestes dificultats.

En preguntar-li si existeix algun esdeveniment que coincidisca amb l'inici d'aquesta dificultat, la mare ens conta que no està segura, però que coincideix més o menys amb una operació que va tindre el germà xicotet i que el va obligar a romandre a l'hospital durant 15 dies. Ella va quedar-se a l'hospital tot el temps amb el seu fill xicotet, per la qual cosa va estar absent de casa bastant temps. Encara que aparentment a Francesc no el va afectar l'absència de la mare els 15 dies, durant els mesos posteriors el xiquet va començar a mostrar-se més i més nerviós i preocupat quan els pares anaven a eixir de casa sense ell, ja fora per a treballar o per a fer algun encàrrec. Sobretot la preocupació la focalitzava en la mare, encara que en menor mesura també amb el pare i els germans. Francesc tenia por que durant el temps que isquera la seua mare li ocorreguera alguna cosa dolenta, com tindre un accident de trànsit, «o qualsevol cosa horrible». Li preguntava repetidament molt angoixat si tornaria, si tardaria molt, i a vegades arribava a esclatar en plors i se li agarra a la seua cama demanant-li que no se n'anara. Va ser en aquella època quan es va aguditzar la dificultat en el llenguatge. També mostrava un rebuig clar cap al col·legi. Cada nit, en ficar-se al llit, Francesc esclafia a plorar perquè no volia anar al col·legi l'endemà, i al matí es queixava de mal de panxa; fins i tot arribava a vomitar en algunes ocasions. Pel que diu el xiquet, i la tutora ha confirmat als pares, Francesc no ha tingut problemes amb cap company.

La relació amb els seus germans sempre ha sigut bona, encara que ara el xiquet està més irritable i té més baralles amb ells quan estan jugant. Ha reduït el temps de joc, perquè quan la seua mare està fora de casa el xiquet es nega a jugar, es limita a quedar-se prop de la porta esperant-la. A més a més, Francesc té malsons de manera recurrent, sobretot amb accidents que pateixen els pares i els germans.

CAS 7. GERARD

Gerard, home de 35 anys, operari d'obra. Es troba de baixa laboral des de fa 7 mesos. Viu amb la seua dona i el seu fill de 3 anys. Acudeix a consulta amb una paràlisi facial.

Fa un any el pacient va patir un accident laboral: va caure d'una altura de 7 metres. La caiguda li va provocar un traumatisme cranioencefàlic greu que li va afectar el nervi facial i l'articulació temporomandibular de l'hemicara dreta. Actualment presenta paràlisi facial (ulls, nas i comissura labial) i alteració en la sensibilitat de l'hemicara dreta. A més de la paràlisi, la dona ens relata que des de l'accident Gerard està sempre «molt nerviós». No es pot concentrar en res, li costa adormir a les nits i quasi tots els dies té malsons relacionats amb l'accident. Fins ara no s'ha sentit amb forces per assistir a la consulta de la logopeda, tot i les dificultats que presenta. Segueix sense anar a treballar, i tampoc pot assumir cap responsabilitat a casa -com cuidar el seu fill xicotet a les vesprades- perquè segons explica la dona «està com apagat», i de tant en tant sembla com si revisquera l'accident, es queda bloquejat, com aterrit de por. No parla mai de l'accident, però la seua dona sap que no en recorda alguns moments i el que va passar després. Ha deixat de costat els amics per la vergonya que li provoca la paràlisi facial. Només ix amb la seua dona a passejar, però no poden eixir per la part nova del poble perquè hi ha moltes obres i es posa molt nerviós quan veu una bastida.

També té por de les altures i des de l'accident evita pujar a cap casa que estiga més amunt d'un primer pis, de manera que ha deixat de visitar els seus pares, que viuen en un 4t pis. Gerard conta que no té il·lusió per res, no té forces per a començar les sessions de logopèdia perquè creu que no pot millorar. Li fa vergonya eixir de casa i quedar amb amics perquè creu que tothom està fixant-se en la seua cara i sentint llàstima per ell. A més a més, se sent ridícul per la por que sent per les bastides i per les altures, i no vol que ningú se n'assabente per si pensen que és feble. Sempre ha sigut una persona activa i positiva, però l'accident ho ha canviat tot. Confessa que ha acudit a la sessió amb la logopeda perquè la dona l'ha obligat.

Nota: Tots els casos presentats són ficticis, de manera que les dades sociodemogràfiques i clíniques no corresponen a cap pacient real.